

Iz šole za šolo.

Pravopisne vaje.

(Sestavil **Fr. Jamšek.**)

(Dalje.)

XXXI.

(Učitelj napiše na šolsko tablo, učenci prepisujejo.)

1.

a) Župnija, župa ali fara: Maribor, Celje, Ljutomer, Postojina, Kostanjevica, Belak, ali: mariborska, celjska, ljutomerska, postojinska, kostanjeviška, belaska župnija ali fara.

b) Občina ali srenja: Gradec, Ljubljana, Celovec, Trst, ali: gradeška, ljubljanska, celovška, tržaška občina ali srenja.

c) Okraj ali kanton: Brežice, Slovegradec, Krško, Litija, Velikovec, Poreč, ali: brežiški, slovegradeški, krški, litijski, velikovski, poreški okraj ali kanton.

č) Dežele: Štajersko, Kranjsko, Koroško, Primorsko, Bosna, Hercegovina (Ercegovina), Dalmacija, Česko, Galicija, ali: štajerska, kranjska, koroška, primorska, bosniška, hercegovinska (ercegovinska), dalmatinska, gališka (galicijska) dežela.

đ) Države: Avstrijsko-Ogrsko, Srbija, Črnagóra, Italija, Švica, Nemčija, Rusija, ali: avstrijsko-ogrsko, srbska, črnogorska, italijanska, švicarska, nemška, ruska država. Pomnite!

8. Imena župnij ali far, občin ali srenj, okrajev ali kantonov, dežel in držav so lastna imena, zato jih pišemo z veliko začetno črko. Le, ako se tako lastno ime izpremeni v pridevnik, potem se sme rabiti mali sprednik, ako se ni bati, da bi navstala zarad tega kaka dvoumnost, — da ne bi nas vsled male začetnice naopak razumel. (Str. 13. Končnikove „Slovnice.“)

Naloga.

Napišite še nekaj enakih lastnih imén v istem rédul

2.

a) Župnija ali fara: Konjice, Ptuj, Rudolfovo, Kranj, Šent-Mohor, Kanal, ali: konjiška, ptujska, rudolfovska, kranjska, šent-mohorska, kanalska župnija ali fara.

b) Občina ali srenja: Žalec, Radeče, Prevale, Ajdovščina, ali: žalska, radečka, prevalska, ajdovščinska občina ali srenja.

c) Okraj ali kanton: Slovenska Bistrica, Kamenik, Šent-Vid, Gorica, ali: slovensko-bistriški, kameniška, šent-vidski, goriški okraj ali kanton.

č) Dežele: Hrvatsko in Slavonsko, Bukovina, Gorenje- in Dolenje-Avstrijsko, Tirolsko, ali: hrvatsko-slavonska, bukovinska, gorenje- in dolenje-avstrijska, tirolska dežela.

đ) Države: Francija, Angleško, Španija, Švedija in Norvegija, Turčija, Kitajsko, Japonsko, Brazilija, ali: francoska, angleška, španjska, švedijsko-norveška, turška, kitajska, japonska, braziljska država.

(Pravilo. — Naloga. —)

XXXII.

(Učitelj napiše na tablo sledeče vodilo, učenci ga prepisujejo.)

1.

a) Okolica Lipnice, ali: lipniška okolica, ali: okolica lipniška; — okolica Betlehema, ali: okolica betlehemska, ali: betlehemska okolica.

b) Soseska (s posameznimi hišami) Dobrava, ali: dobnavska soseska, ali: soseska dobnavska; — soseska Podvrh, ali: soseska podvrška, ali: podvrška soseska.

c) Gradovi: Stari grad (pa ne v občel), Novi Dvori, Turjak, Laxenburg, ali: staro-graški lastnik, novo-dvorski, turjaški, laxenburški gaj. —

č) Vasi: Stara Vas, Pletrovče, Poljčane, Jeriha, ali: staro-vaški prebivalci, pletrovški božji pot, poljčanska postaja, jeriška pustinja.

d) Trgi: Sevnica, Tržič, Cerknica, Trebež, Emavs, ali: sevniške voščenske, tržiški čevljarji, trebeški kolodvor, emavški čudež.

e) Mesta: Radgona, Kočevje, Volšperg, Škofja Loka, Pulj, Nazaret, ali: radgonska vina, kočevski krošnjariji, volšperški grajščak, škofje-loški meščani, puljsko pristanišče, nazaretska (nazarečka) okolica.

Pomnite!

9. Imena okolic, sosesk, gradov, vasi, trgov in mest so tudi lastna imena, zato jih pišemo z velikim sprednikom. Ako je tako lastno imé pridevnik in samostalnik, pišemo obe besede z veliko začetnico. Kadar se tako imé v pridevnik izpremeni naj se pa navadno rabi mali sprednik. Le kadar se hočemo ogniti dvoumnosti, dobí tudi tak pridevnik veliko začetno črko.“ — Učitelj naj to šolcem ustno pojasni! (Na pr. travniški prebivalci (so: kobilice, murni, itd.), — Travniški prebivalci (so večinoma mahomedanci) — planinci so krepki ljudje, — (tržani) Planinci so krepki ljudje, — vojaki pojó vojniške pesmi, — slišal sem pri Novi Cerkvi péti Vojniško pesem t. j. pesem, ki jo pojó šestokrat v Vojniku.)

Naloga.

Napišite nekaj enakih lastnih imén v istem rédu!

2.

a) Okolica Dunaja, ali: dunajska okolica, ali: okolica dunajska; okolica Jeruzalema, ali: okolica jeruzalemska, ali: jeruzalemska okolica.

b) Soseska Sv. Križa, ali: sveto-križka soseska, ali: soseska sveto-križka; — soseska Leskovec, ali: soseska leskovška, ali: leskovška soseska.

c) Gradovi: Novo Celje, Vrbovec, Riegersburg, Habsburg (Habichtsburg), Schönbrunn, ali: novo-celjski sír, vrbovska (vrboveška) žaga, riegersburški vodnjak, habsburška podrtina, schönbrunnski zverinjak.

č) Vasi: Šent-Petr pod Svetimi Gorámi, Šiška, Solčava, Dolenja Vas, Dobrlavas, Borovlje, ali: šen-petrski župan, solčavski srenjčani, dolenje-vaški prebivalci, dobrlevaška živina, boroveljske (borovljanske) puške.

d) Trgi: Vozenica, Marijino Celje, Rogatec, Višnja Góra, Mokronog, ali: vozeniška postaja, marijino-celjske kapljice, rogačka slatina, višnje-górski prebivalci.

e) Mesta: Zagreb, Sarajevo, Mostar, Belgrad, Solún, ali: zagrebški potres, sarajevske mošeje, mostarska železnica, belgradska trdnjava, solúnška brata.

(Pravilo. — Naloga. —)

(Dalje prih.)

D o p i s i.

Iz Gorice, konec aprila. V prvi polovici t. m. so se tudi pri tukajšnji izpraševalni komisiji vršile preizkušnje učiteljske sposobnosti. Oglasilo se je 9 učiteljic: 1 za meščanske šole, 5 za ljudske šole in 3 k izpitu iz francoščine. Ena ni prišla, ena je odstopila mej izpitom, druge so prestale preizkušnjo, in sicer: 5 s »práv dobrim«, in 2 z »dobrim« vpehom. Za slovenske (nemške in laške) ljudske šole je prestala izpit gospodična Emilija